

Kompozice

Kompozice odborného
textu

Standardní model

- **Úvod - motivace, cíl práce, postup práce**
- **Organické části práce**
  - **představení problému**
    - *Jak se problém jeví na základě literatury a dokumentů.*
    - *Otázky, které z těchto zjištění plynou pro vlastní výzkum.*
  - **představení vlastního výzkumu**
    - *Jak jsem problém zkoumal/a? Představení metody, osob, podmínek výzkumu*
    - *Co bylo zjištěno? Představení výsledků.*
  - **diskuse**
    - *Co tato zjištění znamenají? Jak je možné si výsledky vysvětlit? Srovnání vlastních zjištění s tvrzením odborníků.*
- **Závěr - v čem byl cíl dosažen, v čem ne**
  - *Shrnutí konkrétních zjištění a kritické zhodnocení vlastní práce*

Úvod

■ Motivace

- důvody pro výběr tématu
- osobní vztah autora k tématu
- aktuálnost problematiky

■ Cíl práce

- přesná formulace cíle
- formulace hypotézy

■ Postup

- Nástin členění práce
- Představení metod práce: od jakých autorů čerpám, jaký výzkum použiji

Organické části práce

- Tato část práce **organicky spojuje** názory odborníků a odpovídající výzkum.
  - Část teoretická
  - Část praktická

- Provádí se zde výběr z poznatků k dané problematice a tento výběr se zpracovává do vlastního uceleného textu.

Student prokazuje schopnost

- Systematicky pracovat s prameny
- Srovnat navzájem různé přístupy
- Srozumitelně problematiku vyložit
- Správně užívat odbornou terminologii
- Samostatně problematiku promýšlet

Citace

- Slouží k přejímání poznatků a názorů jiných autorů.
  - **Přímé citace** – uvádíme v uvozovkách a s odkazem.
  - **Nepřímé citace, parafráze, výčty, grafy** – uvádíme odkaz.
- Pod čarou uvedeme k citaci příjmení příslušného autora a pokud nečerpáme z více děl téhož autora, stačí uvést stranu, na které lze citaci, myšlenku či názor nalézt.
- Citace čísujeme v textu průběžně

Příklad přímé a nepřímé citace

Nyní si řekněme něco o spánku batolat a jejich problémech s usínáním. Jen málokteré dítě usíná bezprostředně po uložení do postýlky. Aby si zvyklo bez problémů a přirozeně usnout, je třeba vytvářet mu pro to dobré podmínky.

Dítě přichází do našeho polarizovaného světa, kde se rytmicky střídají výdech a nádech, den a noc, roční období a vše pozemské má zde svůj začátek a konec, právě proto je naším rodičovským úkolem uvést dítě do rytmů naší planety, mezi něž patří i jeden z nejzáhadnějších rytmů – spánek a bdění! 1)

K tomu, aby mohl rodič dobře spolupracovat s dítětem v návycích vedoucích k dobrému usínání, potřebuje znát několik důležitých faktů o vývoji dítěte v této oblasti. **Britská psycholožka k tomuto problému uvádí:** „Asi do šesti měsíců usne dítě, kdy potřebuje. Nic kromě hladu, nemoci nebo bolesti ho neudrží vzhůru. Když je uložíte v noci pohodlně do postýlky nebo k odpočinku během dne, můžete předpokládat, že usne, pokud to potřebuje. Mezi šestým a devátým měsícem se to změní. Dítě začne být schopné zůstat vzhůru nebo neusnout vzrušením, napětím nebo neochotou osvobodit se spánkem od světa nebo od vás.“ 2)

-
- 1) Srov. Steiner, Rudolf. *Všeobecná nauka o člověku jako základ pedagogiky* s. 29
  - 2) Leachová, Penelope. *Dítě a já : od narození do pěti let* s. 215

Vlastní výzkum

- Musí být organickou **součástí práce**
- Představení výzkumu, prezentace výsledků a jejich hodnocení je třeba realizovat minimálně v rámci jedné **samostatné kapitoly**, která obsahuje:
  - Důvody zvoleného výzkumu
  - Metodiku výzkumu
  - Charakteristiku respondentů a prostředí
  - Průběh výzkumu
  - Podrobný slovní rozbor dílčích výsledků jednotlivých otázek (nelze nahradit jen čísly a grafem).
  - Uvedené grafy musí být srozumitelně komentovány

Závěr

Popis nejdůležitějších zjištění a jejich interpretace.

- Jak zněl **cíl práce** a **která zjištění** jsou jeho naplněním.
  - V čem nebyl cíl dosažen a proč. V čem ne.
- Jaké **závěry** jsou jisté, jaké platí jen za určitých podmínek.
  - Co ze zjištěných závěrů plyne pro praxi.
  - Jaká řešení problému lze nabídnout.
- Naznačit možnosti a podněty pro další výzkum.
  - Antitéma.

Autorské interakční strategie

- Intenzitu kontaktu se čtenářem lze odstupňovat.
- a) autorský plurál (1.os.mn.č.)
užívá se nejčastěji
  - Zde se pokusíme ukázat...*
  - Věc objasníme na tomto příkladě...*
- b) plurál inkluzivní
obsahuje výzvu pro čtenáře
  - Pokusme se tedy skloubit...*
  - Věnujme se nyní podrobněji...*
- c) 3. osoba plurálu
vhodné pro prezentování
názoru nějaké skupiny osob
  - Mnozí jsou již přesvědčeni o tom, že...*
  - Odborníci dávají většinou přednost...*

Autorské interakční strategie

- d) neosobní vyjadřování
autor nepíše, jak věc vidí on
ale jak je věc viděna,
užívá se tam, kde autor uvádí
poznatky obecně přijaté v oboru

*V této kapitole budou připomenuty...
Z přehledu byly vypuštěny...
Tomuto problému je věnována...
Všeobecně se má za možné...
Obvykle se má za to...*

- e) osobní vyjadřování (1.os.č.j.)
užívá se v úvodu

*V této práci chci sledovat tři roviny..
K zaujetí touto problematikou mě
přivedla praxe v dětském domově...*

- f) nepřímé oslovení
intenzivní navázání kontaktu

*Řada čtenářů tuší...
Český čtenář si připomene...*

Autorské interakční strategie

Způsob výkladu nesmí být:

- ***alibistický*** – omlouvat se, obtěžovat svými osobními názory a vysvětleními
- ***citově angažovaný*** – nesmí se užívat prostředků vyjadřujících citovou angažovanost autora
  - *citoslovce* - vyjadřující zvolání nebo údiv
  - *tři tečky* - jako výraz váhání, nejistoty, neznalosti, obavy něco vyslovit
  - *ironii* - jako nástroj hodnocení jiných

Soudržnost a spojitost textu

Soudržnost textu zajišťujeme odpovídajícím
členěním textu.

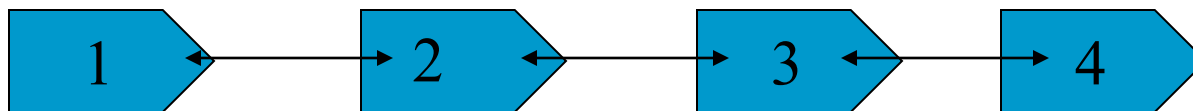
Členění tvoří **rytmus výkladu** v rámci:

- **Částí práce** – úvod, organické části, závěr
- **Kapitol a podkapitol** – každá má své číslo a název
- **Odstavců** – každý odstavec rozvíjí jednu myšlenku a každý nový odstavec je pro čtenáře signálem nového myšlenkového kroku.
- **Vět** – srozumitelnost vět zajišťuje správný slovosled a interpunkce.

**Členění textu plní svůj význam,
pokud jsou jednotlivé části skutečně funkční.**

Soudržnost a spojitost textu

Spojitost textu zajišťujeme důsledným propojením
jednotlivých částí s cílem práce.

Stavíme lávky

Na konci každé kapitoly je třeba téma shrnout a uzavřít,
případně odkázat k další kapitole.

Na začátku každé kapitoly je třeba výslovně uvést,
jakým způsobem to, co v ní budeme probírat, souvisí s cílem práce.

Soudržnost a spojitost textu

Návaznost v úrovni kapitol:

Příklady:

- *Abychom se v práci mohli zabývat tím, zda děti tráví volný čas tak, aby jim napomáhal k zvládnutí vývojových úkolů, musíme nejprve zjistit, jaké možnosti trávení volného času se dětem tohoto věku nabízejí. O to bych se chtěla pokusit v této kapitole.*
- *V předchozí kapitole jsme uvedli, jaké možnosti trávení volného času se dětem nabízejí, nyní se tedy podrobněji podívejme na to, do jaké míry děti daného věku nabízené možnosti využívají.*
- *Vzhledem k tomu, co jsme zjistili v předchozí kapitole, že totiž nabízených možností k organizovanému trávení volného času děti využívají velice málo, ptejme se nyní po příčinách tohoto nedobrého stavu.*

Soudržnost a spojitost textu

Návaznost v úrovni odstavců:

- Spojitost textu je založena také na tématické **souvislosti odstavců**.
- **Každý další odstavec vyplývá z předchozího.**

- **Příliš krátké odstavce** rozdrobují text a příliš zdůrazňují jednotlivé výpovědi.
- **Příliš dlouhé odstavce** činí text málo přehledným, čtenář postrádá orientační body, které by umožňovaly sledovat rozvoj tématu.

Soudržnost a spojitost textu

Návaznost v úrovni odstavců

Nový odstavec uvádíme větou, která navazuje na předchozí.

■ Vyjadřovat kritický postoj k předchozímu

- *To všechno ale dosud nedává odpověď na původní otázku...*
- *Přesto však postoje řady jiných lidí tak jednoduché nejsou...*

■ Signalizovat bližší vysvětlení

- *K tomuto teoretickému popisu si nyní uveďme konkrétní příklady...*
- *Tyto obtíže mají často hlubší příčiny...*

■ Uvést závěry

- *Co jsme nyní uvedli, nás opravňuje k několika závěrům...*
- *Všechno, co bylo v této kapitole řečeno, obrací naši pozornost dvěma směry...*

Postup vypracování

- **Začínáme těžištěm práce**
  - Jak se problém jeví? – výklad problematiky
- **Od začátku vytváříme strukturovaný text**
  - dělený na kapitoly a podkapitoly, názvy kapitol
- **Průběžně číslujeme jednotlivé citace**
stejně i poznámky a odkazy
- **Jednotlivé myšlenky formulujeme v kratších větách.**
- **Úvod a závěr práce tvoříme nakonec.**